

Удосконалення засвоєння практичних навичок згідно з «Наскрізною програмою» підготовки студентів 3-го курсу для роботи за спеціальністю «Загальна практика—сімейна медицина»

О.Б. Молодовець

Державний вищий навчальний заклад «Івано-Франківський національний медичний університет»

У статті висвітлено досвід кафедри пропедевтики внутрішньої медицини ДВНЗ «Івано-Франківський національний медичний університет» із реалізації «Наскрізної програми підготовки студентів медичних факультетів вищих навчальних закладів IV рівня акредитації та лікарів-інтернів для оволодіння практичними навичками та методиками, необхідними для роботи на посадах лікарів за спеціальністю «Загальна практика—сімейна медицина», наведено комплекс заходів з підвищення її ефективності.

Ключові слова: наскрізна програма, практичні навички, загальна практика—сімейна медицина.

Добре відомо, що в світі ще не існує всеосяжної та універсальної, ідеальної системи охорони здоров'я, але слід констатувати, що в Україні на теперішній час сформувалося соціальне замовлення суспільства на створення в структурі первинної ланки охорони здоров'я лікаря особливої категорії, який би міг відігравати роль авторитетного професіонала на первинному рівні, який би задовольняв медичні потреби широкого діапазону, тобто сімейного лікаря [4]. Лікар загальної практики (сімейний лікар) – спеціаліст широкого профілю, майбутній схемі надання медичної допомоги населенню повинен бути центральною фігурою практичної охорони здоров'я. Він повинен здійснювати багаторічне спостереження за всіма членами сім'ї, включаючи дітей і пенсіонерів, організувати профілактику, своєчасне виявлення і лікування найбільш поширених захворювань, надавати екстрену і невідкладну допомогу, виконувати медичні маніпуляції, проводити реабілітаційні заходи. Відповідно до чинних стандартів вищої медичної освіти головною метою навчання студентів у вищих навчальних закладах є оволодіння умінням працювати з пацієнтом. Студенти повинні досконало вміти збирати скарги, анамнез захворювання та життя, проводити фізикальне обстеження, призначати необхідні лабораторні та інструментальні дослідження і трактувати їхні результати, встановлювати попередній клінічний діагноз та визначати тактику лікування хворого, діагностувати невідкладні стани та надавати при них невідкладну допомогу. Для оволодіння студентом професійними якостями лікаря дуже важливим є освоєння ним цих практичних навичок. Робота безпосередньо з хворим дає майбутнім лікарям той необхідний, безцінний досвід, який може в проблемній ситуації стати незамінним помічником.

Першою клінічною дисципліною, яка і забезпечує ази професійної діяльності майбутнього лікаря, є пропедевтика внутрішньої медицини з курсом догляду за хворими. Забезпечення ранньої спрямованості на оволодіння практичними на-

вичками, починаючи із наймолодших курсів, дозволить сформувати якісного спеціаліста, який і зможе в майбутньому стати фахівцем як на первинній, так і на вторинній та третинній ланках надання медичної допомоги. Але враховуючи суспільну значущість власне реформування первинної ланки, саме з удосконалення викладання традиційної дисципліни «Пропедевтика внутрішніх хвороб» з урахуванням потреб формування навичок, необхідних для сімейного лікаря, ми вбачаємо необхідність упровадження елементів раннього професійного орієнтування і забезпечення повноцінного засвоєння практичних навичок, регламентованих «Наскрізною програмою», затвердженою МОЗ України від 6 квітня 2011 року [1, 6].

«Наскрізна програма» підготовки студентів медичних факультетів та лікарів-інтернів МОЗ України окреслила основні шляхи вдосконалення навчально-методичного забезпечення підготовки лікарів загальної практики, зокрема впровадження базового реєстру практичних навичок та методик, необхідних для роботи на посадах лікарів за спеціальністю «Загальна практика – сімейна медицина», як важливої складової покращання практичної підготовки лікарів первинної ланки медико-профілактичної допомоги населенню. Отримання якісної загальної (наскрізної) освіти передбачає не тільки отримання певних знань та вмінь, але й формування набору компетенцій, необхідних для подальшої роботи на посадах лікарів. Від дій лікаря загальної практики також залежать економічна ефективність і доцільність допомоги пацієнтам, що є одним з найважливіших принципів сімейної медицини.

«Наскрізна програма» підготовки студентів та лікарів-інтернів для оволодіння практичними навичками та методиками, необхідними для роботи на посадах за спеціальністю «Загальна практика—сімейна медицина», містить детальний список усіх практичних навичок та методик, що включає 221 пункт, з яких 86 (38%) треба не тільки володіти, а й самостійно їх застосовувати. У загальному переліку практичних навичок на частку навичок з внутрішніх хвороб припадає 43 пункти, що складає лише 20% всіх необхідних для лікаря загальної практики. Вимоги до рівня їх оволодіння досить високі – 98%.

Центральна увага у підготовці сімейних лікарів на кафедрі пропедевтики внутрішньої медицини зосереджена на оволодінні методами фізикального обстеження серцево-судинної системи, органів дихання, травного тракту, сечовидільної системи, опорно-рухового апарату, ендокринної системи, що відображено у «Наскрізній програмі». Клінічні розгляди хворих, систематичне відпрацювання практичних навичок із огляду, пальпації, перкусії, аускультатії та інтерпретації отриманих даних біля ліжка хворого є запорукою успішного засвоєння методики фізикального обстеження.

Огляд хворого, як відомо, є одним із найдавніших методів у діагностичній медицині. За його допомогою виявляли людські хвороби такі медики древності, як Гіппократ, Діоскорид, Авіценна. Велику увагу приділяли вони ретельному огляду окремих ділянок тіла, особливо в місцях локалізації патологічного процесу. Їхній досвід в цій галузі діагностики протягом віків переймали і засвоювали вчені наступних поколінь. Ми в нашій педагогічній практиці з вдячністю використовували як приклад методики візуальної діагностики у вигляді клінічних завдань, запропонованих заслуженим діячем науки і техніки України, професором кафедри внутрішньої медицини № 2 та медсестринства Н.М. Середюка [2, 5]. Також нами створено власну базу ситуаційних завдань із візуальними проявами основних симптомів та синдромів внутрішніх захворювань, що, на нашу думку, допомагає студентам медичного факультету у засвоєнні матеріалу. Окрім того, велика увага приділяється також низці інструментальних та лабораторних навичок, які студенти мали можливість засвоїти в Навчально-тренінговому центрі кафедри внутрішньої медицини № 3 та медсестринства, у якому створено 6 залів, серед них: навчально-тренінговий центр «Зондових маніпуляцій» (у даному залі проводять навчання студентів алгоритму техніки виконання шлунково-кишкового зондування), навчально-тренінговий центр «Невідкладної допомоги», навчально-тренінговий центр «Ін'єкційної техніки», зал функціональних методів дослідження та реабілітації (у ньому знаходиться два велоергометри, діагностична система «Corival» (велоергометр, ЕКГ-апарат, комп'ютер, програмне забезпечення) для оцінювання толерантності до фізичного навантаження та виконання тренувальних програм, доплерограф, сфігмоманометри, пікфлоуметри), кабінет функціональної діагностики та ліпідний центр (оснащений комплексом тредміл та комп'ютерними аналізаторами для експрес-визначення рівня в крові холестерину, глюкози, передсердного натрійуретичного пептиду, міжнародного нормалізаційного співвідношення). Для універсалізації практичних навичок на всіх етапах реалізації «Наскрісної програми» в університеті виданий навчальний посібник, яким забезпечені студенти та інтерни [3].

Значне місце у вивченні дисципліни посідає самостійна робота студента. Вона містить передаудиторну підготовку, засвоєння практичних навичок згідно з переліком, роботу у поліклінічних та стаціонарних відділеннях, лабораторіях, кабінетах функціональної діагностики з виконанням індивідуальних завдань.

Усі практичні навички включені до питань контрольних модулів, що дозволяє не лише оцінити рівень їхнього засвоєння, але і сформувати у студента диференційно-діагностичний підхід до аналізу результатів. Крім того, успішне контрольне тестування формує позитивну мотивацію студента, віру у власні сили та професійний ріст.

ВИСНОВКИ

1. Виконання «Наскрісної програми підготовки студентів медичних факультетів вищих навчальних закладів IV рівня акредитації та лікарів-інтернів для оволодіння практичними навичками та методиками, необхідними для роботи на посадах лікарів за спеціальністю «Загальна практика-сімейна медицина» під час вивчення предмету «Пропедевтика внутрішньої медицини» дозволяє інтегрувати систему підготовки спеціаліста, готового до виконання професійних обов'язків на етапі первинної медико-санітарної ланки.

2. Раннє професійне орієнтування допомагає у послідовному удосконаленні практичних навичок і вмінь, реалізує головну мету реформування вітчизняної системи охорони здоров'я – суттєве поліпшення якості надання медичної допомоги населенню країни.

Усовершенствование овладения практическими навыками согласно «Сквозной программе» подготовки студентов 3-го курса для работы по специальности «Общая практика– семейная медицина»
О.Б. Молодовец

В статье описан опыт кафедры пропедевтики внутренней медицины ГБУЗ «Ивано-Франковский национальный медицинский университет» по реализации «Сквозной программы подготовки студентов медицинских факультетов высших учебных заведений IV уровня аккредитации и врачей-интернов для овладения практическими навыками и методиками, необходимыми для работы на должностях врачей по специальности «Общая практика–семейная медицина», приведен комплекс мероприятий по повышению ее эффективности.
Ключевые слова: сквозная программа, практические навыки, общая практика–семейная медицина.

Improvement of mastering of practical skills according to «Transparent program» of preparation of students of the third course for the work at the speciality «General practice–family medicine»
O.B. Molodovets

The experience of the department of propaedeutics of internal medicine of State establishment of higher education “Ivano-Frankivsk National Medical University” of the realization of “Transparent program of the preparation of students of the medical departments of the establishments of higher education of the IV level of accreditation and doctors-nternees for the mastering of practical skills and methods necessary for the work of doctors at the speciality of “General practice-family medicine” is lighted up in the article and system of the actions for the extension of its effectiveness is developed.
Key words: transparent program, practical skills, general practice-family medicine.

Сведения об авторе

Молодовец Ольга Богдановна – ДВНЗ «Ивано-Франковский национальный медицинский университет», 77423, Ивано-Франковская область, Тыменицкий район, с. Угринов, ул. Вильна, 16; тел.: (034) 272-15-25. E-mail: omolodovez@mail.ru

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. «Наскрізна програма підготовки студентів медичних факультетів вищих навчальних закладів IV рівня акредитації та лікарів-інтернів для оволодіння практичними навичками та методиками, необхідними для роботи на посадах лікарів за спеціальністю «Загальна практика-сімейна медицина». – К.: ЦМК Міністерства охорони здоров'я України, 6. 04. 2011. – 15 с.
2. Внутрішня медицина / Під заг. ред. Є.М. Нейка. – К.: Медицина, 2009. – 1104 с.
3. Загальна практика-сімейна медицина. Практичне керівництво / за редакцією Л.В. Глушка. – Івано-Франківськ, 2013. – 656 с.
4. Застосування новітніх технологій у вивченні аускультатії серця, як засобів контролю та самоконтролю у

- підготовці сімейних лікарів / Н.О. Пентюк, Г.Г. Томашевич, Т.В. Пентюк [та ін.] // Підготовка лікарів за спеціальністю «Загальна практика-сімейна медицина» у відповідності до «Наскрісної програми» затвердженої МОЗ України від 6 квітня 2011 року: тези доп. метод. конфер. – Вінниця, 2013. – С. 84.
5. Середюк Н.М. Візуальна діагностика від Нестора Середюка / Н.М. Середюк // *Medicus Amicus*. – 2005. – № 1–12.
6. Складові галузевих стандартів вищої освіти напряму підготовки 1101 «Медицина» освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» за спеціальностями «Лікувальна справа», «Педіатрія», «Медико-профілактична справа». – К.: Міністерство освіти і науки України, 2003. – 369 с.

Статья поступила в редакцию 23.07.2014